

וקראת לשבת עונג

אלון מרן הכבוד באגודת ובסולת פלאו

גליון מס' 694

פרשת אמור

ט"ו אייר התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"נ יצחק בן מייסה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהיה בת מנורה ע"ה

לע"נ מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל, מרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל והגאון ר' שמעון בן חביבה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

פעם היה מרן זיע"א בסידור קידושין בת"א ונכח שם ידיו ורעו מנעוריו, מרן הגרב"צ אבא שאול זיע"א. לאחר החופה ביקש מרן לקחתו לירושלים ברכבו וביקש מהנהג שיקרא לו לבא עמם, אך כמה שחיפשוהו לא מצאורו, ואמר לנהגו שיסע.

לאחר שנסע מצאו את הגרב"צ זצוק"ל, ושאלוהו איפה כבודו היה, מרן חיפש את כת"ר, והשיב שנעלם בכוונה תחילה.

כשנשאל לפרש הדבר השיב: אם הייתי נוסע עם הרב היה מבקש להוריד אותי קודם בביתי ברחוב סורוצקין, וחששתי לעיכוב של 10 דקות האלו שהינם ביטול תורה אצלו.

השומעים היו נפעמים למשמע דברים אלו, כיצד חשו כל אחד לכבודו של השני ומהו ביטול תורה.

ועוד לדמותו של מנהיג אמיתי ורועה נאמן ילמד הסיפור הבא. כאשר ביקבי ארזה התחילו לראשונה ביצור מיץ ענבים ע"פ פסקי מרן השו"ע בנוגע לאחוזי היין, הגישו למרן את הבקבוק הראשון שנשא את השם ענבי יוסף, ומרן שמח והתרגש מאוד, אך לא שכח להתרות בפני מנהלי היקב וראשי ועד הכשרות: "אני מקוה שהמחיר יהיה שוה לכל נפש שיוכלו הציבור לצאת ידי חובת שניהם גם כשרות וגם מחיר", כך זכר תמיד את כל השכבות ולנגד עיניו עמד כל בית מישראל.

סיפר מי שהיה יוצא ונכנס רבות בביתו בעיר תל אביב, על זהירותו של מרן זיע"א בכבוד הזולת באופן מדוקדק ומפליא ביותר, בעת שהיה כחבר וכחברותא עם אחד מבניו של מרן בהיותו בתקופת הרבנות בתל אביב היה יוצא ונכנס רבות בביתו, ובאחד מביקוריו היה זה בחג הפסח בשנת תש"ל, ובאותה שעה עמד על השולחן מגש עם מיני קטניות כמסורת עדות המזרח, וכיון שהבחין בו הרב פנה אל בנו בבקשה: הסר נא מהשולחן את מיני קטניות לכבודו של חברך, הרי הם נמנעים מאכילת קטניות בחג הפסח...

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

המקלל - והמחאה

הגאון רבי משה שמאי זצ"ל מיזד, היה "גדול, הנהנה מיגיע כפיו". בכל ימות השבוע עסק במכירת אריגים בכפרי הסביבה, וביום השבת היה דורש בפני בני עדתו, מלמד ומדריכים במעגלי צדק למען שמו יתברך. לאחר שמלאו לו שישים שנה, השתקע בעיר, וקנה חנות קטנה לממכר קליות ואגוזים. ישב בחנות ועסק בתורה בין לקוח ללקוח. עשה תורתו קבע ומלאכתו עראי ושמו בחלקו, בהסתפקותו במועט.

אבל השטן לא יכול היה לשאת זאת, שיהודי ישב במנוחה ויהגה בתורה בשלווה, והקים לו לשטן את שכנו הערבי, שהתקנא ברבי משה היושב בחנותו ולומד. החל הערבי לקרוא בקוראן בקול גבוה ובסלסולי שמע, וקולו ערב כקול עורב. היה קולו מפריע את רבי משה מעינו וטורדו מלימודו. הניח את ספרו, קם וניגש אל שכנו. אמר לו: אנא ממך, הנמך את קולך. הלא שכנים אנחנו, ואין זה יאה שנפריע איש לרעהו.

אבל השכן, במקום להנמיך את קולו, עוד הגבירו במתכוין, להרגיז ולהקניט. ניסה רבי משה להתעמק בלימוד, ולא יכל. קם בשנית ופנה אל שכנו: "אנא", ביקש בחן, "אין זה נאה". לטש הערבי עיניים, פסק לרגע מלמנות את חרוזיו, פער את לועו והתחיל לקלל את היהודים, את אמונתם ואת דתם, כביב שופכין עולה על גדותיו.

הזדקף רבי משה ואמר: "שמע נא! אילו היית מקללני ופוגע בכבודי, ניחא. היה זה ענין פרטי, והייתי מוחל ומבליג. אבל הואיל וחירפת מערכות אלקים חיים – הואיל וקיללת את משה רבנו ותורתו – דע לך, שהיום הוא היום האחרון שאתה נמצא בחנות!" לשמע קולות הנאצה, הגיע למקום שכן נוסף, בעל חנות סמוכה. פנה אליו רבי משה ואמר לו: "אתה עד בדבר!" שרט שריטה בכותל, ואמר: "מחר, כשתגיע השמש לאן, כבר יהיה בקבר!"

פנה העד אל רבי משה, ואמר: "סלח לו. ראה, כבר ניחם על דבריו!" ורבי משה אמר: "אין זה בידי. לא בי פגע, אלא בתורתנו הקדושה!" ובאותו יום, כאשר המוסלמי סגר את חנותו, נתקף בכאבי ראש עזים. הלך לביתו, נפל למשכב, ובאותו לילה מת. ולמחרת היום, באותה שעה, כבר היה בקבר.

מעשה שהיה הוא, והוא כאן – משום הזמן, והעניין. הזמן – פרשת השבוע, בה הוזכר עניין המקלל שנקב את השם, תצלילה האזוניים משמוע, וכל השומעים סמכו ידיהם עליו ורגמוהו אבן.

ומשום העניין, לעצור במילים מי יוכל, בעוונות, הפך בית המחוקקים היהודי בארץ הקודש ובעיר הקודש, לבמה ציבורית שמעליה מושמעים דברי נאצה וגידוף כל קודש, רחמנא ליצלן, או לנו שכך עלתה בימינו! נבחר ציבור – ולא ממפלגה אחת ולא משתיים – ולא ממפלגה שולית וקטנה בלבד – עולים ופוערים פיהם על ה' ותורתו, ועל מלכים משיחי ה' ועל נביאים קדושי עליון, ולועגים לכל קודש ויקר!

כמה קיטרוג מעוררים הם, רחמנא ליצלן. כמה משחיתים בוראים הם בדבריהם. הרי התורה נתבע עלבונה, וה' יתברך הוא אל קנא! ומי יודע אם חלק גדול מהקורבנות, הי"ד, אינו בעטיים! הלא על זלזול בכבוד שמים אמרו שנפרעין ממנו ומכל העולם כולו! בעוון חילול השם בני אדם מתמעטים והדרכים משתוממים ונגעים באים והעולם חרב! ואין עצה אלא אחת: להסתייג ולמחות! כמו שנאמר בפרשתנו: "וסמכו כל השומעים את ידיהם על ראשו". ואפשר להסתייג – גם במינוי שליח לכך. אף זאת למדנו מפרשתנו: "ורגמו אותו כל העדה – מכאן ששלוחו של אדם כמותו!" אם כן, חובה עלינו למנות שליחי ציבור שיסתייגו בשמינו מדברי הנאצה. שלוחים למחאה, להשיב חורפינו דבר – ובכך נינצל בעזרת ה' מהקיטרוג הנורא!

מטמונים מהפרשה הגיגים ומעשיות

"ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל" (כב, לב).

כל ימינו נזהר רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", מחשש חילול ה'. פעם אחת, מיהר ה"חפץ חיים" לתחנת הרכבת, כדי להספיק להגיע בזמן לרכבת היוצאת לז'לנא. כאשר פסע בזריזות באחד הרחובות, ניגש אליו אדם לא מוכר, וביקש ממנו, אם יוכל להכנס להשלים מנין בבית האבל. ה"חפץ חיים" אמנם כבר התפלל, אולם בכל זאת החליט להיכנס לבית האבל ולהשלים את המנין, אף שמשום כך "יפסיד" את הרכבת, העיקר שלא יגרם חס ושלום חילול ה'.

"ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש" (כג, לב).

הגמרא מסכת ראש השנה שואלת: וכי בתשיעי מתעניין והלא בעשירי מתעניין? אלא כל האוכל ושונה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי!

יש להבין – שאל המגיד מדובנא – מדוע כתבה התורה מצות אכילה בלשון של תענית? מן הנכון היה לכתוב "בתשעה לחודש תאכלו ותשתו"! אלא – תירץ המגיד על פי משל: בנו של עשיר אחד היה שובב גדול. בכל יום בעת שהיה הולך מביתו לבית המלמד היה עובר דרך השוק, ובעברו ליד הדוכנים העמוסים לעייפה בפירות ומיני מגדנות, היה שולח את ידו ולוקח "מעושר" וממחר להימלט מן המקום...

כאשר ראו מוכרי השוק כי כך בכל יום, פנו אל אביו של הנער בבקשה שיוכיח את בנו שיפסיק מיד ממעשיו הרעים. קרא האב לבנו ודיבר עמו קשות שיפסיק מיד ממנהגיו המגונים, אולם כל דבריו עלו בתוהו.

כאשר ראה האב כי אין ברירה קרא לבנו ואמר: בני יקירי, אין זה מן הראוי שתלך אל בית המלמד לבדך, מהיום והלאה תלך לשם כמנהג המוכובדים – בלוית תזמורת!

שמח הנער מאד ואכן ביום המחרת באו מנגנים עם כלי נגינתם השונים ויצאו עם הנער בשיירה עליזה אל בית המלמד.

כרוז מיוחד הלך בראש והכריז: פנו דרך לבחור המופלג שלשלת היוחסין!... כאשר הגיעו אל השוק חמד הנער לקחת לעצמו פרי כמנהגו הנלוז אולם התבייש מאד, שהרי אין זה מן הראוי שיעזוב את כל הכבודה ויגש לחטוף פרי...

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – על האדם נאמר, כי יצרו רע ומנעוריו, וכל ימינו הוא נמשך אל הבלי העולם הזה ותענוגות הגוף, על כן, אם היה הכתוב מצווה ואומר: "בתשעה לחודש תאכלו ותשתו" מי יודע מה היה עושה...

ומי יודע אם היה מנין בבית הכנסת בערבו של יום...

משום כך עטף הקדוש ברוך הוא את הציווי הזה "בצעפים ובמעטפות" וכתב בתורתו: ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, ואחר שהאכילה והשתיה ילכו בלווית "כלי זמר", דהיינו, שהם כתובים בלשון תענית המגבילה את הדבר, אז יבין האדם את האופן הראוי לאכילה נעלה זו!

עולים במעלות הגות, מחשבה ומוסר

סיפור מופלא, מספר נכדו המסור של הגרש"ז אויערבך זצ"ל, רבי אהרן גולדברג: היה לנו קרוב ישיש, איש שיבה שבשחר ימיו התגורר בחו"ל והיו לו שם תפקידים נכבדים ובאחרית ימיו עלה לארץ הקודש, כאן היה בודד וכבר לא היה לו סיפוק מחייו. הזיקנה מיהרה לקפוז עליו ביתר שאת, והוא ואשתו התגוררו בבית אבות ידוע בירושלים. רבינו הקפיד לבקר מפקידה לפקידה. האיש היה כאמור בודד ומצבו הלך ודעך מחודש לחודש. רבינו ניסה לרומם את רוחו, ולהוציא אותו מהעצבות וכמעט לא הצליח.

הלכתי איתו פעמים רבות לבקר את הזוג הזה במושב זקנים, פעם אחת לפני היציאה לבית אבות נאלצתי להביא עימי את שני הילדים שלי, אחד בן ארבע והשני בן שלוש, סבא אמר לי: "אהרן: היום איננו יכולים להיכנס יחד, כי לאיש בן תשעים ומעלה לא באים עם ילדים קטנים", אמרתי לו: "סבא, הם לא שובבים וישבו בשקט", אך סבא עמד על דעתו, באמרו: "אני אדם מבוגר ומבין לליבם של זקנים, ממש לא בא בחשבון שאתה תיכנס איתם פנימה". ניסיתי בכל זאת לבקש וסבא היה נחרץ ובוודאי הצדק היה איתו כי הישיש לא היה בדעה צלולה ולא עם מצב רוח מרומם, אלא שחשבתני שזה לא כל כך נורא.

אבל סבא רצה שהמצוה תתנהל בשלמות, כאשר הגענו למקום ליויתי אותו מאחור, כמעט עד החדר ומכיון שהיה אפשר להתבלבל בפרוודורים ובחדרים, אמרתי לעצמי: ברור שאינני נכנס עם הילדים לחדר, רק הבטתי מרחוק אחריו שאינו מתבלבל.

והנה אני רואה מזווית הפרוודור שהישיש יושב עם הראש על השולחן, אני רואה בכלל שסבא נכנס וסבא מנסה לדבר משהו, וכלום. היה נראה כי חובה לעשות שם משהו. פקדתי על הילדים תמתנו כאן בחוץ, אל תזוזו ובעוד דקה דקותיים, אני שב.

נכנסתי רק כדי לעשות אוירה נעימה יותר, אבל הדקה הפכה לכמה דקות והילדים שהמתינו לשובי התייאשו והחליטו שהם באים אחרי ונכנסו לתוך החדר. ואז, לא להאמין, הזקן רק ראה שני ילדים קטנים ואורו עיניו. הבאת כאלה ילדים, איזה ילדים נחמדים ומתוקים, לפתע פתח את הפה וסבא מסתכל עלי בשמחה עם העיניים שלו הוא רמז לי בהתפעלות, כמי שאומר איזה יופי שהאיש שמח ומתעורר לחיים. מכאן ואילך באמת הישיש ואשתו התחילו להשתעשע עם הילדים וגם נתנו להם סוכריות, ממש תחיית המתים. ואז פונה לסבא: ר' שלמה זלמן, אני תמיד נהנה שאתה בא לבקרני, אבל היום היתה לי כזו הנאה, אני ממש מודה לך ומעריך את ההבנה שלך איך לשמח אותי תמיד.

כשיצאנו מהחדר פנה אלי סבא ואמר לי: אהרן, הרי אתה יודע כמה שאני טורח ליהנות את האדם הזה ולא עוזר כלום, וגם עכשיו כדי לשמח אותו, אמרתי לך שהילדים לא יכנסו ולא יפריעו. מיד התנצלתי, לא התכוונתי חלילה שהם יכנסו, הם פשוט באו ונכנסו ללא רשות. וסבא אומר: בסדר, אני מבין, אבל תראה מה היה כאן: בסופו של דבר, הוא הרי כל כך הודה לנו והיה שמח מכך. והרי זו דוגמא ממנה יש לאדם ללמוד לדעת ולהכיר בכל עת ועידן לא להחזיק רק מעצמך ומדעותיך, מותר ונצרך להאזין להלך מחשבתם של אחרים. אני צריך לקבל על עצמי לשמוע יותר את השני, וגם אם הוא נכד שלי ולחשוב שוב על מה שהוא אומר. וגם אם פשוט אצליח להוכיח שאיני צודק, ושוב אמר בזו ששמחה. תראה אהרן, הרי היית צודק. תודה רבה, יישר כח, בדרך חזור במכונית סבא פנה לילדים ושיבח את התנהגותם וכמה ששימחו אדם מבוגר וכשהגענו הביתה כיבד אותם בשקולד.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

בני מלכים

"השפת אמת" כותב, שכמו שאין ליהודי שום מושג בגדלות שבו חלק אלוה-ה ממעל.

הבורא ית"ש, שהרי "לא ישיגוהו משיגי הגוף", כך אין לאדם שום מושג בגדלותו של יהודי שבו חלק אלוה-ה ממעל.

מסופר שפעם בא אצל הבעש"ט הק' פריץ אחד בבקשה שיברכו שיתרפא ממחלה שקיננה בו. אמר לו הבעש"ט שמחלה זו בה עליו מחמת היותו שטוף בעבירות ואין לו תרופה רק לשבור תאוותיו. שאלו הפריץ, וכי אתה מסוגל לשבור את תאוותיך? ענה הבעש"ט, "אני איש זקן וכבר אין לי כח לילך אחר תאוותי... נכדו, בעל ה"דגל מחנה אפרים" שהיה נוכח בפגישה, התפלל על תשובת זקנו הקדוש ושאלו: מדוע לא ענית לפריץ שאתה יהודי ואסור לך לילך אחר תאוות ליבך?

ענה הבעש"ט הק': "מה אסביר לו, מה מבין פריץ ביהודי"...

לאחר שנים, כשסיפר בעל ה"דגל מחנה אפרים" את הסיפור, אמר: "בצעירותי חשבתי מה מבין פריץ בגדלותו של יהודי. כיום, בזקנותי, אני אומר, מה מבין יהודי בגדלותו של יהודי"...

סוד זה היצר מנסה להסתיר. הוא מכניס בנו תחושה של שפלות, של כלום, של אפס ואין, ולוחש באוזן: אתה ממיילא לא מסוגל, וממילא לא תהיה כלום אז לפחות תהנה, תחיה את החיים. אבל יהודי חייב לומר לעצמו: לא! אני חשוב ומיוחד, ולא מתאים לי ואסור לי לעשות מה שאדם זול ורחובי עושה, מה שהיצר גורר אותנו למעשים מגונים ושפלים זה רק בכח התחושה שהכניס בנו שאנו כלום. אם היינו חדורים בהכרה שאנו מיוחדים, בני מלכים, לא היינו מתלכלכים כל כך.

ישנה אמרה ידועה בשם הבעש"ט הק' על הפסוק במשלי, "מוסר ד' בני אל תמאס": מוסר ד' - מהו המוסר שהקב"ה אומר ליהודי, "בני אתה, בן מלך, נסיך, ולכן אל תמאס - אל תמאס את עצמך, תכבד את המעמד!" להיות בן מלך זה כבוד ומעמד, למרות שזה גם מגביל! בן מלך אינו יכול לטייל היכן שהוא רוצה, כל תנועה שלו צריכה להיות מתואמת עם משמר המלוכה הצריך לבדוק אם המקום בו הניסך רוצה לבקר בטוח דיו. מי הם האנשים הנוספים המסתובבים שם, האם מתאים שהם יבואו במגע עם בן מלך. בן מלך אינו יכול לאכול בכל מסעדה מצויה, חייבים לבדוק את מה שהוא מכניס לפה אם האוכל אינו מורעל או לא טרי, סטרילי ואסטיט, כראוי לקיבתו העדינה של בן המלך. כשיהודי מכבד את מעמדו, ירגיש מעצמו שישנם מקומות שבהם אסור לו להסתובב, ויש דיבורים שאסור לו לדבר, ויש אנשים שאיתם אסור להיות בקשר כי אנו הרי בני מלכים...